

POLITIKA

Kdo zaplatí za uhelnou hostinu? [🔒]

28. DUBNA 2021 / JIŘÍ KOŽELOUH

SDÍLET

foto: Albert Hyseni

nebo proklouznou bez placení jako v případě OKD?

Těžba černého uhlí na Ostravsku a Karvinsku bývala dobrým byznysem. Stát levně prodal doly Zdeňku Bakalovi a k tomu vedle tisíců hornických bytů přidal za pakatel také samo uhelné nerostné bohatství. Konkrétně za půlprocentní podíl z toho, za co Bakala uhlí prodával. Půl procenta činila sazba úhrady z vydobytého nerostu (tedy takzvané těžební poplatky) u černého uhlí dobývaného hlubinným způsobem.

Pak ale toto palivo přestalo vynášet kvůli poklesu jeho ceny na globálním trhu. A tak stát dostal doly zpět a s nimi i zodpovědnost za sanace škod a rekultivaci krajiny, ale také za zaměstnance a zaměstnankyně. Naopak velmi výnosné byty, jak známo, zůstaly v soukromém vlastnictví. Stát spolu s firmou ovšem nedostal ani dost peněz, které měly být ze zákona připraveny na zaplacení úklidu po těžbě. Existovaly totiž pouze v účetnictví, například ve formě účetně cenných, ale fakticky neprodejných těžebních strojů ležících kilometr pod zemí.

Stát má tedy na krku výdaje spojené s ukončením těžby, ale v minulosti ani nedostával moc peněz kvůli zmíněným mikroskopickým těžebním poplatkům, na rozdíl od předchozího majitele, který v době uhelné prosperity z firmy odváděl, co jen šlo.

Zlaté doly na uhlí

Což o to, těžba uhlí jednou skončit musela a z hlediska ochrany klimatu i zdraví lidí je dobře, že to nebude dlouho trvat. Stejně tak chceme co nejrychlejší útlum a ukončení těžby hnědého uhlí v povrchových dolech na severozápadě Čech. I tady můžeme očekávat ekonomický pád. Ale měli bychom se poučit, aby se případ severomoravské OKD neopakoval i zde. Zatím to bohužel hrozí. Hnědé uhlí je stále dobrým byznysem, zejména pro soukromé těžaře. I oni získali uhlí, doly, rypadla a vše potřebné levně a platí velice nízké poplatky z vytěženého nerostu. Nejkrivější je případ bývalé Mostecké uhelné společnosti, kterou napřed její manažeři ukradli státu (a proto jim také švýcarský soud udělil nepodmíněné tresty) a poté ji od nich koupil jejich nový společník, protřelý privatizační kombinátor Pavel Tykač.

Z uhelných dolů udělal Tykač důl zlatý. Jen mezi léty 2009 a 2018 vytáhl z nástupnických firem Mostecké uhelné 22 miliard korun na dividendách, které směřovaly do neprůhledné firmy Czech Coal se sídlem v kyperském daňovém ráji. Státu za tu dobu poslal na poplatcích za vytěžené uhlí — tedy majetek ve vlastnictví státu — jen 950 milionů. Celkově pak stát přišel o 15 miliard korun, když vlády lukrativnímu byznysu nevyměřily maximální poplatky, které podle zákona mohly (10 procent tržní ceny). Analýza finančního experta Miroslava Cemana pro Greenpeace a Hnutí DUHA doložila, že zisk majitelů firem by zůstal i tak vysoký, a ani by nemuseli propouštět zaměstnance.

AKTUALNÍ ČÍSLO

4/2022

Venkov, města a klima
Byliny z Tasmánie
Fairtrade v Česku
SUV ve městech
Vlci v Beskydech
Krajina a příběh
Urs Niggli

PRODEJNÍ MÍSTA >>

PŘEDPLAŤTE SI SEDMOU GENERACI >>

PODPOŘTE NÁS

KNIHA 30 ROZHOVORŮ

AUDIOTEXTY

Chci novinky 7.G

Jednou měsíčně přehled toho, co se v 7.G chystá nového

Andrej Babiš až na 15 procent. Ale v rámci koalice s ČSSD a KDU-ČSL s tím neuspěl, byť se nakonec politici Sobotkovy vlády dohodli na zvýšení alespoň z 1,5 na 3,5 procenta. Zároveň však uhelná lobby zabodovala v parlamentu a prosadila do horního zákona periodické moratorium (nyní probíhá 2017—2021), které umožňuje zvýšení poplatků jen jednou za pět let, snižování však kdykoliv.

Drama do posledního dne

Těžební společnosti Pavla Tykače (aktuálně nesoucí název Vršanská uhelná a Severní energetická) navíc stále ještě dluží téměř tři miliardy korun na rekultivace a sanace na speciální vázaný účet. Na takový účet (patřící příslušné firmě) musí už několik let těžaři peníze každoročně odkládat, právě proto, aby nenastala situace jako v OKD, kdy pouze účetně odložené peníze při konci těžby zmizí a firma a její majetek již nemají dostatečnou hodnotu. Zmíněné tři miliardy jsou spočítané příspěvky na rekultivace a sanace ještě z doby před zavedením nového pravidla, neboť firmy na jejich převedení dlouho nedostaly žádnou lhůtu a stále je mají jen na analytických účtech. Lhůtu dostaly až nyní, schválením novely horního zákona na začátku tohoto roku. Ovšem má to háček.

Co se stalo? Jak nízké poplatky a moratorium na jejich zvyšování, tak chybějící hotovost na rekultivace a sanace ležela Andreji Babišovi v žaludku i poté, co jej těžaři převálcovali jakožto ministra financí. Babišova současná vláda proto ochranu zisků těžařů znovu zpochybnila a do programového prohlášení si napsala, že těžební poplatky zvýší. Ministerstvo průmyslu tedy navrhlo novelu horního zákona, která by moratorium zrušila a nařídila těžařům složit zbytek předepsané hotovosti na sanace a rekultivace do poloviny roku 2022. Těžaři ovšem opět zabodovali u poslanců a poslankyň, naštěstí jen částečně. Moratorium od začátku roku 2022 padne a vláda může už nyní v předstihu zvýšení poplatků schválit. Zároveň se však termín pro dorovnání rekultivačních účtů posunul na polovinu roku 2030. A v tom je ten zmíněný háček.

Například na velkolomu Československé armády končí (díky úspěšné obraně limitů těžby) dobývání uhlí už přibližně za tři roky. Podle původního záměru vlády měla mít firma v roce 2024 na vázaném účtu už dva roky všechny stanovené finance na odstranění škod a rekultivaci krajiny. Poslanci však odhlasovali, že to stačí až ke dni konce těžby. Nyní ještě na účtu chybí 1,8 miliardy korun. Budou v den poslední otáčky rypadla k dispozici? Nebo už bude firma jen prázdná skořápka?

A pak tu máme velkolom Vršany s miliardovým nedoplatkem, který zásobuje zastaralé uhelné elektrárny Počerady a Chvaletice. Bude se muset stát někdy za pět let snažit prodat ojetá uhelná rypadla, aby měl dost peněz na zahlazení následků těžby? A kolik miliard na dividendách si mezitím odvede majitel obou těžebních společností Pavel Tykač do daňového ráje, pokud vláda okamžitě nezvýší těžební poplatky ze tří a půl na deset procent tržní ceny?

POTVRDIT ODBĚR

Na základě vašeho souhlasu (odesláním formuláře a potvrzením ve vaší emailové schránce) budeme vaše osobní údaje zpracovávat podle [předepsaných zásad ochrany osobních údajů](#).

SOUVISEJÍCÍ ČLÁNKY:

28. dubna 2021

Řešením je ekologická obnova

Obnovovat krajinu ekologicky je velká výzva pro dalších sto let.

25. února 2004

Doly versus obce

Zda mají obce ustoupit těžbě uhlí, je velmi citlivé politické téma.

21. října 2019

Ve zdravém státě zdravý vzduch: Česko stále přidušeno

Kvůli znečištěnému vzduchu u nás předčasně umírá kolem 11 tisíc lidí ročně.

10. června 2017

Budme limity fosilního průmyslu

Doba uhelná se nachýlí ke konci, pokud budeme fosilnímu průmyslu organizovaně čelit.

Zámek Jezeří s lomem ČSA, foto: Státní zámek Jezeří.

Férová rekultivace

Nyní prostě nemůžeme vyloučit, že nedojde k OKD číslo dvě a o pár let později k OKD tři. Vzhledem k tomu, že ke složení hotovosti na rekultivace a sanace před ukončením těžby nemůže stát těžbař donutit, má jedinou možnost — zvýšit těžební poplatky a pojistit si peníze touto cestou. Ale je to potřeba udělat nejen kvůli zacelení ran v krajině. Peníze budou třeba zejména na spravedlivou transformaci ekonomik uhelných krajů, na jakousi ekonomickou a sociální rekultivaci. Je potřeba pomoci horníkům a pracovníkům a pracovnícím uhelných elektráren najít nové uplatnění a samozřejmě kompenzovat těžké podmínky lidem v obcích v okolí dolů. K proměně ekonomiky Ústeckého a Karlovarského kraje či k výměně všech uhelných kotlů (od těch nejmenších v domácnostech až po ty největší v teplárnách) za moderní vytápění bude potřeba ještě hodně peněz. Obce i firmy by měly mít možnost získat podporu pro stavbu obnovitelných zdrojů energie.

Úplné vyuhlení 2232

Těžba, energetika a chemický průmysl proměnily Podkrušnohoří v neobyvatelnou průmyslovou poušť.

15. června 1993

Jak jsem byl zbourán

Dlouho jsem si myslel, že se bourají věci nehezke, zbytečné, absurdní, například kasárna či Stalinův pomník.

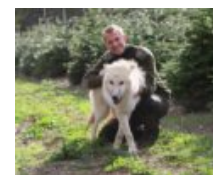
VÝBĚR REDAKCE:

28. června 2022

Pomalé ubírání ruského plynu

Evropa je na ruském zemním plynu stále závislá.

28. června 2022

Rys je taková zdravotní policie lesa

S Jiřím Labudou o monitoringu rysů.

28. června 2022

Evropa Bělorusko naprosto zazdila

S překladatelem a ambasadorem Sjarhejem Smatryčenkem o těžkém údělu Běloruska i běloruštiny.

28. června 2022

přijmout odpovědnost. Většinu nákladů zaplatí stát nebo Evropská unie skrze Fond pro spravedlivou transformaci. Ale přesto je férové, až uhelná hostina končí, aby platili i ti, kteří hodovali nejvíce a na ničení krajiny i zdraví lidí roky profitovali.

Autor je vedoucí energetického programu Hnutí DUHA. Kontakt: jiri.kozelouh@hnutiduha.cz.

KLIMA

KRAJINA

POLITIKA

TĚŽBA

Napsat komentář

Přihlášený uživatel: Žaneta Gregorová. Odhlásit se? Vyžadované informace jsou označeny *

Komentář *

ODESLAT KOMENTÁŘ

Pravidla pro komentáře: Redakce Sedmé generace si vyhrazuje právo smazat příspěvek, který nemá nic společného s tématem, obsahuje vulgarity, rasistické a xenofobní vyjadřování či jiné urážky ostatních, obsahuje spam a komerční reklamu nebo je jinak nevhodný. Porušení pravidel může mít pro uživatele za následek dočasné nebo trvalé znemožnění vkládání dalších komentářů.

Upozornění: Publikovat články nebo jejich části, jakož i zveřejňovat fotografie a kresby z časopisu Sedmá generace nebo z jeho internetových stránek je možné pouze se souhlasem redakce.

Videa re-use centra dokazují, že to jde.

28. února 2022

Ruská invaze do Ukrajiny: zdroje informací

Informační zdroje o invazi Ruska na Ukrajinu.

28. června 2022

Terapie tradiční amazonskou medicínou v Česku nefunguje

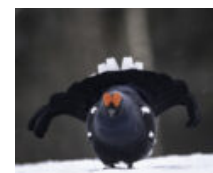
S antropologem Miroslavem Horákem o užívání léčebných přípravků z Amazonie v českém kontextu.

28. června 2022

Mýval severní: roztomilý převít

Proč mýval ve střední Evropě škodí a co s tím dělat?

28. června 2022

Zvrátíme osud černého rytíře?

Tetřívka obecná z naší krajiny pomalu mizí. Co dělat pro jeho záchranu?

27. dubna 2022

Kokořínsko: poklidné soužití s vlky?

Všude to není takové jako na Broumovsku.

Krise bezobalu z: a jsme pryč

Některé bezobalové obchody už skončily.

27. dubna 2022

Menstruace: bez tabu a odpadu

Menstruace nemusí zanechávat velkou ekostopu.

27. dubna 2022

Ukrajina: Molnijenosnaja vojna, správně česky Sitzkrieg

Jestli se najde způsob, jak zajistit Ukrajině navýšení vojenské pomoci ze Západu, Putin tuto válku nemůže vyhrát.

27. dubna 2022

Na obnovitelné frontě stále klid

Řada domácích politiků a političek stále není ochotna zbavit se závislosti na fosilních palivech.

27. dubna 2022

Módní průmysl ve stínu války

Jak zareagovaly světové módní značky na ruskou válku v Ukrajině?

27. dubna 2022

Mezinárodní ekologické organizace nesmí mlčet

S expertem Ukrainian Nature Conservation Group Maksymem

27. dubna 2022

WWF International a další mezinárodní ekologické nevládní organizace ignorují válku v Ukrajině

V čem je problém?

27. dubna 2022

Ako je to s jadrovými elektrárnami v Ukrajině?

Rozhovor s jaderným fyzikem Martinem Venhartem o bezpečnosti ukrajinských jaderných elektráren.

21. února 2022

Zavřete oči, odcházíme: krize bezobalů

Bezobalové obchody zažívají těžké časy.

21. února 2022

Krušné časy větrníků

Situace v Moldavě ilustruje problém větrných elektráren.

11. března 2022

Jádro jako štěpné téma francouzských voleb

Prezidentské volby ve Francii ovlivní budoucnost jaderné energetiky v Evropě.

2. prosince 2021

Kniha Předat dětem, co je k žití

Sedmá generace.

21. února 2022

U kluků se stále projevuje tlak na maskulinitu

S výzkumnicí Romanou Markovou Volejníčkovou nejen o soutěži Genderiáda.

17. prosince 2021

Jak (dál) šel čas s Generací

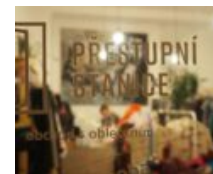
Jakou štreku náš časopis ušel za třicet let?

17. prosince 2021

Anketa: Proč čtete Sedmou generaci?

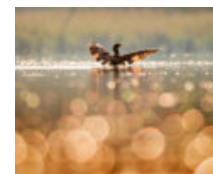
Anketa Proč čtete 7.G a co jí přejete do dalších let?

17. prosince 2021

Z ulice do Přestupní stanice

Projekt Přestupní stanice pomáhá lidem bez domova.

25. října 2021

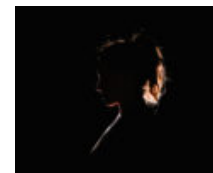
Hlasy ptáků a jazyk náležení

Jaké významy můžeme číst v ptačím zpěvu?

ROSTE VŠECHNO — I TO DOBRE, I TO ZLE

Rozhovor s šéfredaktorem Sedmé generace nejen o knize Předat dětem, co je k žití.

25. října 2021

Volím dobrovolnou bezdětnost

Jediné, co jako bezdětná chci, je respektování mé svobodné volby.

25. října 2021

Klimatická neutralita? Obrovský úkol

Dosažení klimatické neutrality nepůjde bez zásadní změny systému.

25. srpna 2021

V klimatické diskusi musí silněji zaznít sociální tón

S Martinem Buchtíkem a Janem Krajhanzlem o vztahu české společnosti ke klimatické změně.

25. srpna 2021

Agroekologie: farmář ve středu rozhodovacích procesů

Co znamená agroekologie a jaká východiska přináší?

22. června 2021

Živé, toužící

Můžeme vědět, co jiné bytosti cítí a prožívají, po čem a jak touží?

Les ví nejlépe, co kdo potřebuje

Možná že i vy potřebujete lesní terapii.

22. června 2020

O veganství stále koluje řada mýtů

Měly by se vegansky stravovat i děti a těhotné ženy?

23. června 2021

Domácími rajčaty k potravinové suverenitě

Jsou jen dvě věci, které peníze nekoupí: pravá láska a domácí rajčata.

26. února 2021

To je ta Země, solárům a větrníkům zaslíbená

Jaké jsou environmentální limity energie z obnovitelných zdrojů?

29. listopadu 2020

Byliny umí velmi pomoci, ale nejsou všespásné

S neurologem Zbyňkem Mlčochem o přínosu bylinek.

29. dubna 2019

Jak žít ve vesmíru

Přinášíme ukázkou z připravovaného českého vydání knihy Skryté srdce kosmu.

Osamocené lidstvo

Zemi nemůžeme ovládat — nikdy jsme ji ovládat nemohli a nikdy nebudeme.

KALENDÁŘ:

Září 2022

Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Sedmá generace 5/2022 vychází v 2. polovině října.

PŘEDPLAŤTE SI SEDMOU GENERACI

REDAKCE

STUDOVNA

PRODEJNÍ MÍSTA

INZERCE

KE STAŽENÍ

PODPOŘTE NÁS

KONTAKT

ZAJÍMAVÉ ODKAZY

© 2018 Sedmá generace, Údolní 33, 602 00 Brno / sgenerace@hnutiduha.cz, +420 608 443 443 / ISSN: 1212-0499 (Print), 1805-8566 (Online)

vydavatel: Hnutí DUHA - Sedmá generace / design: Jana K. Kudrnová, www.janakudrnova.com / web: Martin Matějů, www.martin.mateju.cz